

INBRENG KUNSTEN '92 | 23 september 2024

RONDETAFLGESPREK TWEDE KAMER OVER VOORGENOMEN AFSCHAFFING VAN LAGE BTW-TARIEF

Geachte Tweede Kamerleden,

Cultuur verbindt, vermaakt, daagt uit, inspireert. Cultuur geeft het leven zin en kleur. Cultuur stelt mensen in staat om mee te doen in onze democratische samenleving. Het is daarom dat de overheid, grondwettelijk zelfs (artikel 22, lid 3), de taak heeft om voorwaarden te scheppen voor culturele ontplooiing.

De invoering van een hoger btw-tarief op cultuur breekt die voorwaarden af. Het ontmoedigt wat juist gestimuleerd moet worden. Het laten ontstaan van verschillen tussen recreatieve en culturele delen van de sector vinden wij niet goed uitlegbaar.

De btw-maatregel is een essentieel onderdeel van een mix aan maatregelen en instrumenten om culturele ontplooiing mogelijk te maken. De afschaffing ervan ondermijnt het streven naar een brede toegankelijkheid en spreiding van cultuur en raakt de bestaanszekerheid van mensen die in de sector werkzaam zijn. Hieronder geven we puntsgewijs aan wat de effecten zullen zijn van de verhoging van het btw-tarief.

Effect op samenleving

Het [CPB heeft berekend](#) dat een verhoging van het lage btw-tarief op cultuur een lastenverzwaring is van €300 miljoen voor burgers en €100 miljoen voor bedrijven. Het loslaten van het lage btw-tarief is 'penny wise pound foolish'. Op verzoek van de Tweede Kamer is door Bureau Berenschot een rapport uitgebracht getiteld: '[In de schijnwerpers: Groeipotentie voor de culturele sector door bijdragen aan maatschappelijke opgaven](#)'. In dit onderzoek komt naar voren dat de culturele sector van groot belang is voor het verbeteren van de veiligheid in wijken, het verminderen van de zorgkosten, het verbeteren van de mentale gezondheid en het aanjagen van innovatie. Dit sluit aan bij het [Onderzoek naar multipliereffecten en pay-off effecten in de culturele en creatieve sector](#) dat in opdracht van het ministerie van OCW is uitgevoerd.

Effect op makers

Werkenden en zelfstandigen worden na corona opnieuw hard getroffen door de voorgenomen btw-verhoging. De culturele en creatieve sector behoort tot een branche met het hoogste aandeel zzp'ers in Nederland met een kenmerkend zwakke arbeidsmarktpositie. De mate waarin zzp'ers in staat zijn een prijsverhoging aan klanten door te berekenen is zeer beperkt. Een verhoging van het btw-tarief zorgt ervoor dat zij in één klap 11% duurder worden om in te huren door opdrachtgevers, omdat veel opdrachtgevers in de sector geen recht hebben op btw-aftrek. Denk aan kunstenaars die werk in opdracht maken voor particuliere klanten of diensten leveren aan verenigingen, zoals de talloze zangkoren die zzp'ers inhuren voor begeleiding, uitvoeringen en optredens. Zzp'ers in de culturele en creatieve sector werken voor een breder scala klanten dan culturele instellingen. De meerkosten van hogere prijzen van zzp'ers doorberekenen naar de burger raakt de vraag en brengt voor culturele instellingen problemen met zich mee. Geen hogere prijzen van zzp'ers accepteren is voor instellingen onverantwoord gezien de overheidsdoelstellingen om Fair Pay (eerlijke betaling) te realiseren. Het effect is verlies aan programmering en inhuur. En verschraling voor het publiek. Een verhoging van het btw-tarief brengt bestaanszekerheid van werkenden in de culturele en creatieve sector direct in gevaar.

Effect op organisaties

Culturele organisaties varen net als makers de 'perfect storm' uit. Coronapandemie, energiecrisis en kostenstijgingen deelden flinke klappen uit. Deze btw-maatregel raakt de sector nog eens midscheeps. Wanneer organisaties de btw-verhoging zelf opvangen dan zal dit tot kostenstijging van circa 11% leiden. Als de kostenstijging wordt doorbelast, hetgeen het meest waarschijnlijke scenario is gezien de storm die achter ons ligt, dan zal dat de verkoop van kaartjes en abonnementen flink teruglopen. [Onderzoek](#) laat zien dat een hoger btw-tarief de volgende effecten heeft:

- Musea: 3,3% minder bezoeken. Dat zijn 2,3 miljoen minder mensen;
- Festivals: 5,5% minder bezoeken, dat zijn 1,5 miljoen minder mensen;
- Podiumkunsten: 5,5% minder bezoeken, dat zijn 900.000 minder naar mensen;
- Openbare bibliotheken: 4,4% minder ingeschreven gebruikers, dat zijn 150.000 minders leden;
- Boekverkopers: 9,4% minder afzet van boeken met 4 miljoen minder verkochte boeken.

Doelmatig en doeltreffend

Vanzelfsprekend moet de doelmatigheid en doeltreffend van een beleidsinstrument als het lage btw-tarief beoordeeld worden. In 2008 constateerde onderzoekers, in opdracht van het ministerie van OCW: "Het verlaagde btw-tarief heeft bijgedragen aan het bevorderen van cultuur en kennisvermeerdering, alsmede aan de ondersteuning van cultuur en media."¹ In 2023 beoordeelt Dialogic dat het lage btw-tarief voor cultuur waarschijnlijk doeltreffend is. En in recente analyses concludeert econometrist René Goudriaan dat het verlaagde btw-tarief de meest efficiënte vorm van cultuursubsidiëring is.

Andersom mag ook verwacht worden dat de doelmatigheid en doeltreffendheid van een wijziging van dit tarief zo goed mogelijk van te voren worden ingeschat. Dat lijkt niet het geval te zijn. Een impactanalyse ontbreekt. Daarom [vraagt](#) de Raad van State om een aparte behandeling van het voorstel om de btw te verhogen op culturele goederen en diensten. De Raad van State vraagt ook naar de gevolgen van de maatregel voor de samenleving: welke gevolgen heeft de maatregel voor fundamentele grondrechten als de vrijheid van meningsuiting en informatie?

Wat tevens ontbreekt is een reflectie van het kabinet op de aanbevelingen en beleidsalternatieven van Dialogic. Zo stelt Dialogic als alternatieven voor het lage btw-tarief gerichte subsidies of belastingverlagingen voor.²

Ten slotte

Wij vragen u het volgende:

- Om de verhoging van de btw in een apart wetstraject te behandelen³ conform het dringende advies van de Raad van State;
- Om een impacttoets uit te (laten) voeren naar het verhogen van het btw-tarief op cultuur, kunst, boeken en media;
- Om af te zien van het verhogen van het btw-tarief, je belast er heel Nederland mee.

Op donderdag 26 september 2024 zal covoorzitter van Kunsten '92 Jeroen Bartelse tijdens de hoorzitting graag de standpunten uit dit position paper nader aan u toelichten.

Met vriendelijke groet,

Astrid Weij
Directeur Kunsten '92

¹ https://warekennis.nl/wp-content/uploads/2018/02/Goudriaan_et_al_2008_verlaagde_btw_cultuur.pdf

² <https://dialogic.nl/2023/04/11/evaluatie-van-het-verlaagde-btw-tarief/>

³ Raad van State (2024), <https://www.raadvanstate.nl/adviezen/@145587/w06-24-00239-iii/>